

ПЕЙО ЯВОРОВ
ПРЕДИ ВСИЧКО ТУРЦИ
НАЦИОНАЛИСТИ

chitanka.info

Миналия път предадохме в резюме позива, отправен към македонските мохамедани от младотурския лидер принц Саабедин, син на известния Дамад Махмуд паша и роднина на султана. Позивът е издаден по повод английското предложение за независим губернатор.

Турските революционери около принца Саабедин са разтревожени за целостта на тяхната разлагаща се империя. Фанатизирани привърженици на целостта на Турция, те виждат стремеж към сепаратизъм, към отцепване във всяка преобразователна инициатива, която, макар и в зачатък, съдържа необходимите условия за бъдеще самоуправление на дадена турска област. Предложението на Грея ги е възбудило до пароксизъм. И в лицето на своя вожд, принца Саабедин, те канят мохамеданите да се сплотят за отбрана на своето предимство и интереси, за да не бъде и Македония изгубена подобно на Източна Румелия и Крит. Те упрекуват сънародниците си в Турция за „равнодушието им“ и към агресивните стремежи на другите нации; призовават ги да протестират пред английските консулства, против предложението за независим губернатор и да знаят, че те (т.е. македонските турци), „ако и да са партизани на свободолюбиви реформи“, няма никога да допуснат едно отцепване на Македония от турското царство и че ако трябва, ще я бранят „до последна капка кръв“.

Върху психиката и политическите тенденции на младотурцизма ний никога не сме си правили илюзии. Те са преди всичко турци националисти и добри патриоти и като такива те изхождат предимно от интересите и бъдещето на турския народ и на турската държава. Виждайки фаталната гибел, към която неизменно крачи империята на османите, те — говорим, разбира се, само за искрените и съзнателните младотурци, а не за ония, на които „либералните идеи“ служат като разийенна монета за изтръгване на султански благоволения — посочват като единствено средство за нейното закрепване, възобновяване, за запазване на „оцелялото наследство“ премахването на султанския деспотизъм в сегашната му сурова форма, създаването чрез „свободолюбиви реформи“ една по-мека политическа атмосфера, която би усмирила революционния дух у угнетяваните и изнемогващи днес нации и би изгладила сегашните остри расови вражди и противоречия.

Нищо по-естествено от това да се замислят по-просветените турци, противници на сегашния деспотизъм, за съдбата и интересите на своята нация и държава. Това е тяхно право, което никой не би им

оспорил. Винаги, когато сме се натъквали на писания и възвания на младотурци — досега те са се проявявали като революционна партия главно с литературна и публицистична дейност зад граница, — ний сме имали пред вид, че те, като турци, не могат да не изхождат преди всичко от интересите на свря народ.

Съвместната и задружна борба на всички нации в името на една обща задача може да се иска от турци, па били те и революционери, само дотолкова, доколкото както борбата, тъй и целта на тази борба отговарят на интересите на турската нация, схващани от младотурско гледище. А тяхната основна идея е да се запази Турция в сегашните си граници, като се възобнови чрез „свободолюбиви реформи“ и дори чрез „конституция“, която „би изравнила“ политическите права на всички нации без изключение. Последната „конституционна платформа“ биде възприета и обявена на последния парижки конгрес, в който младотурците взеха най-деятелно участие и който се председателствуваше от принца Саабедин. Нашето гледище за „конституционна Турция“ е известно и няма нужда да се повтаряме. Ще се спрем само на някои пасажи от „манифеста“, които са едно доказателство повече за правотата на досегашното наше отношение към младотурцизма, който особено след парижкия конгрес е размътил мозъците и възбудил фантазиите на някои словоборци у нас.

Преди всичко трябва да констатираме едно въпиюще пристрастие у младотурския лидер, което ако не е едно съзнателно изкривяване на истината, то е резултат на прекален турски патриотизъм. В позива се изтъкват сепаратистическите домогвания на македонските християни и „покровителството, което те намират отвсякъде“, когато „мохамеданите били изложени на четнишките зулуми“. Това е вече много от страна на почтения младотурк. В своя патриотически делириум той си затваря очите пред действителността, пред истината. Като оставим настрана общепризнатата истина, че произволите и беззаконията като система се вършат само от мохамеданското население, което се покровителствува и дори поощрява от органите на властта, ще посочим на принца-революционер следната статистика на убийствата в Македония през изтеклата година, обнародвана в европейските органи: през 1906 година са били убити в Македония всичко 1768 души, от които мюсюлмани 128, войници 135, сърби 155, куцовласи 4, гърци 319 и българи 991. От тази статистика е ясно, че

мохамеданите съвсем не са най-големите мъченици. И принц Саабедин, веднаж напуснал базата на общото недоволство от анархията в Турция и се заел да разпределя степената на мъченичеството на отделните нации, трябва да се застъпи преди всичко за участва на българите, които са дали болшинството от убитите, после на гърците, сърбите и най-после на турците, които са платили на анархията най-малко дан.

Ако обаче това може да се обясни с патриотическия екстаз на принца-революционер, то какво да кажем за неговата покана към македонските мохамедани да защитят своето предимство? За какво предимство ни говори той, когато в името на политическата „равноправност“ младотурците канят всички нации в Турция да се борят под едно и също знаме против турския абсолютизъм? Както се вижда, обещаваната равноправност сега, преди суспендирането на сегашния абсолютически режим, е хубаво начало за печелене привърженици и за улесняване на младотурската задача, понеже при една „конституционна Турция“ в сегашните ѝ граници, турският народ, като мнозинство, би запазил и би дори затвърдил и узаконил сегашното си предимство чрез бъдещия „общ“ парламент.

Сметката — няма какво да се каже — е и съобразителна, и патриотична в същото време.

Ще свършим.

София, в. „Илинден“, 12 май 1908 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.